

Lakodalmas szőttes

Az Egyesülés-negyed panell-tömbházainak egyikében lakott Horváth Annamária, a második emeleten. Családi állapota hajadon. Életkora harmincan kissé felül kerekedett. Nőknek nem kötelező felemlegetni a pontos életkorát. Csak a gyermekek mellett fenntartható, kedves és jellegzetes, friss szépsége akadályoz meg, hogy alaposan kimerítő jellemzésébe kezdjek. Most annyit mesélek el róla, hogy már több mint egy hónapja tudja, esküvőre hívták. Ria, aki a fenti Annamária, tanítóságának pályakezdő falujába érkezésekor, a szomszédasszonyának, akkor járnai tanuló lánya most megy férjhez. Egy szatyorba, utolsó percben dobál be két könnyű ruhát s egy jó kényelmes cipőt. Megnézi, mennyi pénze van, s az igazolványa ott van-e a pénz mellett. Indul. Bár lelkében régebb elkészült az ünnepélyre, még ma sem tudta pontosan, vonattal, busszal vagy stoppal fog érkezni. Csak azt tudta, hogy két, eggyé olvadt napja fog rámenni. Mi várhat az emberre, egy esküvői lakomán?

Tanítónéni innen, tanárnéni onnan. Hirtelen azt sem tudom, merre kapjam a fejem. Annyi ismerős arc, közben egy-egy vélt emlékezetesebb vonás. Mintha mindenki csak engem nézne vagy velem, lenne elfoglalva. Valakinek a testvére vagy a gyereke. Közel jönnek, szólítanak, megérintenek vagy kérdeznek. Mihelyt kíváncsiságuk nyakára hágtak, egyszerűen otthagynak. Álombeli forgatag gyanánt örvénylenek. Szerencsém, hogy nem vagyok szédülősfajta. Nem nagyon tudok dönteni, mégis érdekel, és kíváncsian nézek a beszélgető társam mögé. Próbálom felidézni az emlékeim, bár eldönteni, hogy amit nem tudok emlékekkel

megtámasztani, azt vajon szégyenlenem illene. S a falu kíváncsisága nyíltan örvénylik körülöttem, mintha egy körhinta tekerné, körbe-körbe. Tanítónéni innen, tanárnéni onnan. Szólongatnak és köszöngetnek az emberek. Készültem erre a pillanatra, elvártam, hogy emlékezzenek rám, de nem számítottam ekkora üdvözlétáradatra. Van nyolc éve, hogy utoljára erre jártam volna. Milyen különös, emlékszem mindenkire. Még pletykákat is tudok. Valós esetek is előtolakszanak. Igazából érdekelt ezeknek az embereknek a dolga. Mégis elszakadtam tőlük. S csak mentem az orrom után, vagy csak úgy véltem az a dolgom. Úgy tettem, mintha ezek az emberek már soha nem érdekelnének. És lám életemnek ez a szakasza, ami most itt közös velük, amitől nem is akarok, de nem is tudok megszabadulni. Itt vagyunk újra egymással. Tanítónéni innen, tanárnéni onnan. Van, aki egyszerűen Riának szólít. Szólítanak és várnak tőlem valamit. Méregetnek, mosolyognak, kérdezik, merre, mint van most dolgom, hogyan élek. Hallottak rólam, találgatom milyen válaszra várnak. Válaszolgatok, csak éppen nem tudom, mindenki kérdésére a teljesség és a találat szerint mondogatok. Szeretném tudni, amit rólam tudnak, vajon bármi valóságossal bír-e. Szép dolog, de annál felelősebb ez az udvariasságon túlmenő érdeklődés. Mit tudhatnak rólam? Viselt dolgaimról pletykák vagy mely szép mesék értek el hozzájuk?

Tanítónéni innen, tanárnéni onnan. Válaszolni mindenkinek talán nem, de egy elnéző vagy épp bocsánatkérő mosollyal legalább, érdeklődését nyugtáznom kell, még ha a kérdés velős és kellemetlen is lenne. Márpedig kérdeznek. Választatlan és féktelen. A dolog ahhoz hasonlít a legjobban, mikor az amerikai filmekben a riporterek valakit lerohannak és kérdező,

össztűz alá veszik. És itt a riporterek elszabadultak. A nap szenzációi kevesek nekik. Mert lám Tercsike csütörtökön mondott igent a jegyzőnél. Attól kezdve alig van, ami őt érdekessé tenné. Az ő életre szóló ünnepéről van szó, és éppen ő a legkisebb szenzáció. Tanítónéni innen, tanárnéni onnan. A különféle kisautókból kiszálló emberek, a vonatról besétálók és a munkásbusszal érkező vendégek. Tolonganak minden felé. Ők s mi, most érdekesebbek. Mindennél fontosabbak. Nézd csak, és meg nem ismerlek, felkiáltásokkal fűszerezett beszédfozlányok röpködnek. Rég nem gyűltek ennyien össze, azt hihetem. Pedig itt az emberek épp elégszer igen nagy számba gyűlnek össze. Nekem csak azért sok, mert elég régen nem vettem részt ilyen ünnepen. Csak a példás lelkesedés újabb bizonyítékát látom. Most már én is benne vagyok az árban. Visznek, felkapnak s vezetnek a templomtérrel előre, lassacskán engednek a Domokos utca felé. A kezembe nedvesen lucskos lett a szatyor füle. Ilyen fogadtatásra nem gondoltam, milyen rég befutottam a faluba s milyen lassan jutottam a régóta nem látott kisutcámba. Pedig kedves ez az emlék nekem. Meghatottan morzsolgatom a szatyor fülét, benne a mulatós váltóruhám, s egy meleg szvetter az éjfél utáni hűvösre, meg egy kényelmes cipő, ha netalán táncolni szottyán kedvem.

A kicsiknek rendes egész osztályos tananyagot tanítottam, mint egy tanító néni. Délután a nagyoknak tanítottam magyar nyelvet, mint egy tanárnő. Két kicsi osztályt vittem fel, de nyolcadikból hármát végeztem. Szeretem így mondani. Én minden osztályt együtt végeztem a gyermekekkel. Nyolc évre helyeztek ide, három évet ebből kéretlen ingáztam, ötöt jó belátásból itt laktam. Tetszett ez a sajátosan kedves falu. Ma már ejsze nyolc éve vagyok távol ettől a falutól. Ez alatt minden

gyerek, nagy-kicsi mind felnőttek, s csak azt nem kérdezzék, na én ki vagyok. Sokkal megesik, hogy nem tudom addig azonosítani, amíg helyel vagy családdal, névvel vagy eseménnyel nem segít a tájékozódásban. Ha kitalálom, ketten örülünk. Ebből több van. Ha nem sikerül, akkor gyámoltalan mentegetem magam. Van, aki elfogadja, mások azt hiszik, hogy feltétlen illenék emlékezniem mindenkire. Csakhogy ők sokan figyeltek, akár a szemük sarkából egy-két fiatalka tanító nénit. Összehasonlíthatatlan könnyebb. Én pedig egyből igen nagy tömegben kellett átfúrnom tekintetem vagy hozzárendelnem arcukat, tartásukat, magaviseletüket és változatos eseményeket. Persze, hogy ez volt és marad a lényegesebben nehezebb dolog. Néha egy-egy emberrel találkozom a városi piacon. Jókat beszélgetünk, ám soha nem kerítettem annyi időt, hogy kiszaladjak egy délutánra legalább, a néhai szomszédokkal, egyet, jót tereferélni. Pedig a volt háziasszonyom jóság, derék kitartása és példás szeretete talán megérdemelte volna. Vajon csak én vagyok ezzel így? Minden esztendőben keresett nekem egy-két jóra való fiatal embert, akivel az életem összeköthettem volna. Egyáltalán nem az áldott lélek a hibás, hogy a községben sem találtam megfelelőt. Aztán másfelé fordultam. Bizonyosan bennem van a hiba, mást keresek talán, nem azt, amit találhatok. Juliska néni fogadott kvártélyba, de a szálláson minden vállalatunkban tovább mentünk. Azt firtatta váltig, hogy lányra esküdött, de nem adatott meg. Első percben csillogó szemekkel fogadott, s mintegy hónap alatt minden dolgomat átvette. Kifürkészte, mit mért teszek és a szándékom is hajlandó lett kitalálni. Főzött és mosott rám, meglepetésnek. Szokott ízekkel és vasalt holmival várt. Hétféteken váltig álmodozott, ha lánya lenne, most éppen mit tenne. A dolog kétélű volt, mert

tervezett a maga módján, de sugallt is abból, amit elvárt tőlem. Véletlen valami dologban be-betért egy-egy korombéli legény. Televízió nézni is meghívtunk egyet-egyét belőlük. Néha valamelyikkel bálba is elküldött, mintha meghívtak volna. Ki nem fogyott a tettetett és valós ötletekből, csak örömöm és boldogságom látná meg. Volt, amikor az unokáiról álmodott, akikkel én ajándékozom meg. Alaposan foglalkozott ezzel a kérdéssel. Mintha magának tenné. A három fia feleségével nem foglalkozott annyit. Tudtommal nem féltékenykedtek rám, ám előfordulhatott, hogy vetélytársnak tartsanak. A fiúk nyíltan nevetgéltek anyjuk heves lángolásán. Világosan elmondták, hogy velük semmi vonatkozásban nem törődött ennyit, s menyeeivel aztán egyáltalán. Nem avatkozott semmiféle dolgukba. Ezen aztán mindenki nagy szemeket kerekített, mitől tehát velem annyira megindulva. Amikor a városban fogadtam albérletet, nagyon megsértődött. Valamivel később tisztáztam, egy legény miatt teszem. Azonnal kibékült és váltig faggatott, mire jutottunk. Mikor az első városi fiúmmal nem jöttem ki, hosszan könnyezett. Beleszötte a beszédjébe, hogy a községben kaphattam volna jóraavalókat. Az egyszerű emberek jobban megbecsülik egymást. A másodiknál is meg kellett hallgatnom a lelkesnek szóló beszédet. Mikor a harmadikhoz hozzá költöztem, hosszas lelkezés után megszölt, felelősségre vont a maga egyszerűségében s bevallom nem is, jöttem erre többet. De a jóslat bevált. A harmadikkal sem lett jobb. Sőt sehogy sem lett. Most itt vagyok a tornácon, s Juliska nénit lapogatom. Méregetjük egymást. Megölelem s közben, félek, hogy lelkesedéseembe össze nem rongáljam, mert mintha kissé megfogyott volna a serény és örökmozgó nagyasszony.

Magdika a volt szomszédasszonyunk hívott meg a Terézke nevű lánya esküvőjére. Illet, hát átszóltam nekik, itt vagyok. Azzal nyugodtan átöltöztem, mintha soha el se mentem volna, Juliska néni szakadatlan ott sürgölődött körülöttem, mintha lett volna valami gyors vasalnivaló. Mutatósnak kell lennem, mintha a saját esküvőmre mennék, hajtogatta váltig. Az is kiderült, hogy Magdikáék várhatnak még rám, mert én elsöre Juliska nénémmel a fiús házhoz megyünk. Ugyanis a vőlegény valami keresztfia neki. Babonát üzünk, de mégis csak később jelenünk meg a lányos háznál. Ott pedig, nem is az első sorban leszünk. Juliska néném közben lelkesen a kuruzslásról és a vajákolásról regél. A sors kikerülhetetlen rendelései és a rossz lépésekért való fizetség felől bizonykodik. Még az útra is jut a sok mondókából. Az ünnepelt fiatalok életének kiemelkedő pillanatai minden zökkenő nélkül szépen egymás után, végbementek. A legényt kitáncolták a barátai az udvarra, egy elhagyott szeretőnek mutatkozó maszkura megintette a vesszőseprűvel. Kalácsot és pálinkát kínáltak. A legénykar elénekelt néhány korhely nótát, a férfiak készségesen segítettek. A szemérmesebb asszonyok pironkodtak, de volt, aki a köténye ráncába bújva fojtogatta nevetetnékjét. Aztán a vőfély elköszönt a boldog gyermek szüleitől és a boldog apa és anya gyermekétől. Eléparancsolta a zenészeket, megígérte nekik jól járnak, ha korán be nem rúgnak. Ezzel elindultunk Magdikáék felé. Útközben csapódtak még néhányan a menethez. Két fiatal lányka az alszgeből mellém állt, hátha jobban telne az úton. A sorban haladók némelyike néha kilépett, a bámulók közé vegyülve pálinkával és diós kürtöskaláccsal kínálta őket. A sarkon özvegyasszony állt vederbe vízzel, kezében virágot tartott. Az elhaladók pénzt dobtak a vederbe. A

Domokos utca sarkán rendőrnek öltözött maszkurák kötötték el az utat. S táblát lógattak a forgalom elterelésére. Két liter borért mégis szabad lett a Domokos utca eleje, mehettünk Terézke után. Mehettünk, hát mentünk. A vőfély bemutatta a vőlegényt Magdikáék háza előtt állóknak, s jóindulatukba ajánlotta. A ház urától kikérte a kis Terát. Persze, hogy a háziakat ölte a rosszmájúság. Elsőnek a menyasszony játék babáját, aztán a nagymamáját hozták ki. Végül a vőfély tettetett méreggel elvonulást ígért, nos arra kihozták a menyasszonyt. Szép siratni való búcsú után mindenki mindenkit össze-visszacsókolt, egyet kortyantottak a kínált italokból, aztán cukormázos kürtöskaláccsal nyomtattak. A vőfély előparancsolta a zenészeket, s egy táncot rendelt az ifjú párnak s még egyet az állingálásban elzsibbadt vendégeknek. Nekem is került egy kíváncsi ember, párnak. Táncoltunk hát, s megígérte, hogy ma este még megtáncoltat. A templomkapuban a bolond gyermeke bort kért, kalácsot is adtak neki. Holnap is jöjjünk, azt kívánta. A templom igen szépen fel volt díszítve. Fiala pap van, aki szívesen ad a külsőségekre. A szertartás szép tartalmas volt, de hamar lement, máris a művelődési ház felé vettük az utat. Faluhelyen a felvonulás és a templomozás nem annyira számít érdekelttségnek. A gazdálkodók és az állattartók csak az esti dolog után jönnek. A vőfély vacsora ajánlatakor azt gondoltam, hogy a falunak felénél többje jelen van. Itt vagyok, harmincéves múltam. Még egy gyereket sem hoztam fedél alá. Mit nem adnék, ha bármi áron, nekem is lehetne egy, amíg nem késő. Most a máséban gyönyörködöm. Érzem, már ideje lenne. Mire várok? Meddig van erre kurázsím?

A nagyterembe köröskörül terítettek asztalokat, a kicsi terembe s az udvari sátorba négy sor asztalt készítettek elő. Én az ifjúsággal a kicsi terembe kerültem. Táncolni a nagyterem közepére mentünk. Úgy éreztem, mintha közönséges bálban lennék, ha nem lettek volna öregebb rendűek és egészen kisgyermekek. Rengeteg ember gyűlt össze. Hamarosan elcsitult az elhelyezkedés zsvivaja s a választatlan eső szomszédok méricskélése. Vagy az ételnek vagy a suttogásnak álltak neki a vendégek. A férfiak a második pohár pálinka után nyúltak. Az asztalon bor, sör, pálinka, gazdagon kirakva, sós és édes sütemény halmozottan minden három-négy ember helye előtt feltornyozva. A sok pohár és evőeszköz színes szalvétákba bugyolálva. Előételnek egy vendégtál, rajta derék prézlis hús, két szelet sovány sonka, egy szelet tokaszalonna, két szelet nyári szalámi, egy vágás friss sajt, főtt tojás fasírtba bugyolálva, hogy bírná ki romlatlan, míg megeszed, olajbogyó, egy paprika, egy paradicsom egy nagy fejessaláta levelesen. Tisztes emésztést kínáltak. Tyúkhúsleves, jó karikás zsírosan, befőzött sárga cérnalaskával jött. A tréfák időszaka nyomtalan telt el. Sonkadarab ráolvasztott sajttal, borjúszelet gombamártással, párolt rizzsel körülbástyázva. Alkalmasan ecetes lében uborka és gyalult káposzta között válogathattunk. Ez időtájt kosárral jártak körbe, melybe borítékolva pénzt adományoztunk, a fiatal pár útjának egyengetésére. Kikiabálás ugyan nem volt, de az emberek hamarosan elkezdtek fecsegni. A végleges eredmény kihirdetése előtt egy emeletes tortából osztottak egy-egy szeletet a vidám társaságnak. Valaki elrikkantotta magát, hogy ihaj-tyuhaj a menyasszonnyal táncolni volna jó. Nem is szabadult meg ettől a kényszeradakozástól. Meleg pillanatok tanúi voltak, akik a menyasszonylopás

mesterkélten tettét kifundálták. Valakik a csokorra vetettek szemet, de hát ez is alkudozás alá esett és megfeneklett. A feszültséget sokan és sokféleképp vezették le. Legtöbben csak ittak. Végelgyengülésig. Töltött káposztát is hoztak. Főtt, füstölt hús és kövérség járt vele. Nagy táncversenyszerűség alakult ki. Hosszan táncolt, aki itt maradt. A levesmajorság főtt húsa tálakra került és tárkonyos vagy tormás szósszal telt csészékkel behozták idejében. Többen érdeklődtek, ilyen helyen mi van még hátra. Megtudták. A vendégség vége felé sült kolbászt hoztak párolt káposztával. Legény a talpán, aki ennyit képes összeenni. Van, aki azt mondja, hogy az egészet az italozásért találták ki. A gyomrát búsuló ember nem maradhatott a környéken. Megoldás, a féktelen zabálás.

A fogások között többen táncoltak. Engem is hívtak. Mentem, és mintha felébresztett volna kényszerűvé lett magányomból. Amíg táncoltam, addig semmi baj nem volt. Csakhogy azon kaptam magam, hogy táncoskérőim bírálgatásával foglalkozom. A kedvem és a kedvetlenségem addig váltogatták egymást, hogy egyszer azon kapom magam, én nagyon szomorú vagyok. A fáradtság a hibás, kimerülten nem lehet helyesen dönteni. Iskoláskoromban végig kísértett az intelem a magamra vigyázás felől. Fő feladat a szemérem. A munkahelyen értek váratlan ajánlattevések és esélylatolgatások. Fő feladat a példázat fenntartása a házasság szentsége felől. Úgy megszoktam a vigyázkodó helyzetet, hogy amikor viccen vagy adomán lehetne kacarászni, én még azt is felülvigyázom. Mindig épp a fő feladat jött és közbelépett minden egyszerűnek tartható döntésemben. Végig tanulni kellett. Volt, amikor teljesen oktan félre vonultam, hogy épp kitűzött feladatom, nehogy valami érzelmes dolog befolyásolja. Került, aki

ezért szűzmáriázott, de azt én fel nem vehettem. Nekem nagy nyűgöt jelentett mindenkor. Feladat és cél pedig volt örökké, éppen elég. Most sem tudtam elhagyni kétes rossz szokásaim. Táncba mentem már a harmadik ismeretlennel. Szeretnék vele beszélgetni. Azonnali aggályaim ébrednek, szétnézek itt mindenki csak nem engem néz. Ez a fiatalember igen tetszik. Így még jártam, s haragudtam a barátnőmre, amikor azt szerettük volna eldönteni, hogy az udvarlónak a valamelyes engedés bocsánatos vagy végzetes bűn lenne? Helyet akartam keresni magamnak is, a szabályokat sem akartam sutba vágni, de a tanulás és a csak tanulás éveinek tapasztalata mindegyre kimutatkozott. Máig sem tudok helyre fordítani olyan kimaradt élményeket, amelyek a velem lakó kollégistáknak mind természetesnek tűnt, én lábmegvetéssel ellenkeztem. Aztán elmentem István unszolására. Két évet sem laktunk együtt, búcsú nélkül elment. Lajosnak első perctől a házasság erejéről meséltem. Voltunk együtt valami egy évig. Ezen kívül mindig egyedül. Most már többet is engednék. Lassan minden vonat elmegy, s ápolhatom magam. Hogy mindenütt igen alaposan megnéznék ez engem semmi módon nem boldogít. Most a fél asztaltársaság kimegy a levegőre. Két idősebbekből álló csapattal együtt indulok, de szétválnak. Egyikhez sem tartozom különösebben. Társnak való sincs benne. Visszafordulok. Megint egyedül. Még kettőt táncolok valakikkel. Aztán magamra maradok.

Látom az idősebbek sora átszerveződött. Egy újabb fogáshoz frissítik és rendezik a terítéket. Oda megyek. Juliska néném és Magdika között kötök ki. Kérdik miként telik a sokadalomban. Mondom. Hümmögnek.

- Lányom, most aztán igyekezni illenék, mert a szalmakalapnak is ideje van. A férjhez menés nem időjárás dolga. De, ha elmúlik az ideje, akkor bajos lehet. A keresés és rátalálás kettő dolga. Munkálkodás nélkül semmire sem mégy. A nőnek sajnos többet kell áldoznia itt is. Elveiből, igényeiből, terveiből s egyáltalán. Mert most a nők vannak többen, osztozniok kell a lusta és gyáva férfiakon is.

Mondják, gondolják és elemzik tovább. Mormognak, azt hiszem valami varázslat van a működésükben, mindenképp hatással van rám. A két jóakaróm szavai elvisznek a következő táncokba. Nem bosszant, hogy beleszóltak a gondolatomba. Talán épp azt húzzák alá, amire magam is eljutottam. A tánc egyre jobban érdekel. Szétnézek. Egyre érzékenyebben keresem, vajon ebben a hatalmas tömegben nem akadna senki, akit szívből bár átkarolnék vagy megölelhetnék, és szívesen megcsókolnék. Nem is lenne muszáj, ezzel kezdeni. Persze nem ezzel kezdeném, de mégis...Csak beszélgetni is megtenné, de amúgy istenigazából. Valami különös öröm járt át, amikor észrevettem az asztalvégen az egyik régi csodálom. A két nénémhez fordultam, s amit tőlük hallottam, erősen kedvezett egy még pontos körvonal nélküli elképzelésnek. Hogy megelevenedtek, az éjszakázásba belefáradt nénikék. Egyetlen egyedül álló, szomorú embert kértem fel, hogy velem táncoljon. Egyedül csak velem. A szomorúságot el lehet felezni. A két néne titkon, hamiska mosollyal bólogatott a zene diktálta hullámvázak szerint. A tánc szünetében ettől kezdve ketten ültünk, végül is egyesegyedül az asztal távoli sarkán.

A ritkuló homályból, a párákban két alak közeledett az állomás felé. Egymás mellett jöttek az úton,

a nő kezével fogta össze a szvetterét, a férfi eldobta a cigarettáját és legyintett. A hajnali vonathoz siettek. A pénztárnál sietősen jegyet vettek. Bár senki nem gondolta volna előre, mind a ketten felszálltak a megálló szerelvényre. Az első felszállót Horváth Annamáriának hívták. A másik felszálló Fábián Sándor, állatorvos kisegítő volt. Családi állapota elvált. Életkora még nincs egészen vagy éppen negyven. A férfiaknál nem árt minél pontosabban tudni. A felbomlott házasságában nem született gyermeke, pedig igen odavolt a gyerekekért. A kihalt állomáson, egy padon két sötét ruhás asszony gubbasztott. Összenéztek, kacsintottak egymásra, majd komótosan felálltak. Megigazították a kendőjük és újat kötöttek a kötényükön. A patak martján kígyózó ösvény felé indultak. Mire a vonat zakatolása eltűnt a kanyarban, a két néne is felolvadt a foszladozó sötétben. A pára hangtalan terjengett a hajnali csendben.

Szerző közelmúltban megjelent "**Az elfelejtett táltos**"
című elbeszélés gyűjteményéből.
Letölthető a nyitó oldalról